

Olena Husejnova (Ukrajina)

Básnířka, performerka, rozhlasová moderátorka narozená roku 1979 ve městě Pomična v Kropyvnycké oblasti. Žije v Kyjevě. Má vlastní program o kultuře v Ukrajinském rádiu. V roce 2012 vyšla její první samostatná kniha básní *Vidkrytyj rajder* (Otevřený rider, 2012). Za čtyři roky jí vyšla další kniha: *Superheroji* (Superhrdinové, 2016), která získala cenu Knižního Arsenálu za nejlepší knižní design v kategorii Próza a poezie (Vydavnyctvo Staroho Leva, tvůrčí dílna Ahrafka). Její básně vyšly také v Polsku (Pociąg 76, Akcent) a v ČR. Olena Husejnova je nositelka Celoukrajinské ceny Vasyla Stusa za rok 2012 v kategorii Nejlepší první básnická sbírka.

básně přeložila Marie Iljašenko

Malá loupežnice píše Gerdě

Čau, malá!
U mě nic novýho.
Zámek stojí, rozpadá se,
havrani vylétají ze skulin.
Peču si zajíce a
králíky na snídani,
obrovští buldoci
spěchají do kopců,
ale neštěkají,
protože jsem jim to zakázala.
Říkají, že tam u vás se dějí věci.
Nějaký matematik prý napsal
„Alenku v říši divů“,
a bankovní úředník
„Žabákova dobrodružství“.
Kdo teď teda
chodí na čas,
nakupuje cenné papíry,
zbavuje se jmenovatelů
v rovnicích,
počítá hotelové pokoje,
když jsou všichni zaneprázdnění
a každý nekonečný?
Jestlipak se o tebe dobře stará můj jelen,
jestlipak tě hřejí moje rukavice?
Neodepisuj. Zakazuju ti to.

* * *

Z téhle malé sojky
je teď městský ptáček.
Žije si v Gotham.
Budí se nad ránem,
dívá se do oken.
Krouží nad střechami,
pije zrezlou vodu.
Věř mé malé sojce,
je teď městský ptáček,
Batmanovy chvíle,
jsou už spočítány,
Sojka je v obraze,
sleduje po očku
každý jeho trénink.
Batman to projede,
Batman to prohraje,

sojka na něj bude
příliš těžká váha.

Gerda píše Kajovi

Čau, hele,
už mám taky ledničku.
Sype mi led
do sklenek.
Kostky padají
přímo ze dveří.
Jenom musím zmáčknout
takový ten čudlík.
Led cinká
jako vysoké podpatky
na rovném asfaltu,
který není na žádné
z našich ulic.
Led září ve sklence
jako náhrdelník,
který si nevezmeš
na horkou kůži.
No a ne, nepřijedu.
Protože nemám ráda
ten tvůj Pečersk.

For Family Only

1.
Alba umřela.
Umřela s otevřenýma očima.
Zaplatila za kávu a vanilkový rohlíček,
vyšla ven,
posadila se pod slunečník do křesla,
položila šálek s talířkem na stůl,
přitiskla pravou dlaň
na levý košíček podprsenky
a už se nepohnula.
Oči jí přikryla Lala,
která ji odvážela z nemocnice.
Dvě sousedky myly Albino tělo
vlhkými utěrkami, aniž se dotkly
jejích stehen, řader a břicha.
Stáhly Albě vlasy do ohonu,
oblékly Albu do bílých šatů,
položily ji na pohovku,
kterou se stejně chystaly vyhodit.
Alba tam ležela, v pokoji byla zima.
Alba nikomu nepřekážela.
Třetího dne Lala zavolala Adamovi:
Alba měla v kapse jeho telefonní číslo
právě pro tento případ.
Lala řekla:
„Adame, Alba umřela.
Zítra má pohřeb, nechod' na hřbitov,
Alba je teď jenom naše.“

Adam dlouho z počítače mazal Albiny fotky.
Albu s dlouhými vlasy, s krátkými vlasy,
v džínách, u moře,
bez džín, v posteli.
Albu usměvavou, podobala se Číňance.
Albu uplakanou, podobala se rackovi.
Potom daroval sousedovic klukovi
papírový model Boeingu:
„Tvá křídla
jsou drahá jako letenka,“
řekla Alba, když ho Adamovi dávala.
Pohovka v Adamově knihovně
už dlouho nevoněla přezrálými višněmi,
polštář vlašskými ořechy,
podlaha kyselými Albinými chodidly.
Zůstala jen tužka
se zlomenou špičkou.
Zakutálela se pod pohovku,
Adam o ní nevěděl.

2.

Adam umřel.
Umřel se zavřenýma očima.
Usnul na pohovce v knihovně
a už se neprobudil.
Jeho malý byt
si ničeho nevšiml.
Celý den v něm sedal nový prach
a topolové chmýří jako vždycky.
Když Alba odemykala,
nic jí ještě nedošlo.
Dvě tlusté palmy rostly
v sudech poblíž oken,
noviny se na ni dívaly rozluštěnou křížovkou
(„lis“ odshora dolů,
„Pisa“ zleva doprava).
Jenom vzduchu bylo náhle
o doušek méně.
Adam ležel na pohovce,
jeho obličej byl všechno
jenom ne šedý.
Alba nemohla popadnout dech,
když se ho pokoušela postavit
na hliněné nohy.
Nemohla popadnout dech,
ani když přišla Lala
a řekla:
„Albo, Adam je teď jenom jejich,
smaž jeho fotky.“
Počítač se zeptal, jestli chce
opravdu vysypat koš (protože to je navždycky).
Albiny tváře mizely
hned za Adamovými.
Jenom pod gaučem,
vedle tužky s ulomenou špičkou
zůstala ležet stará průkazka.
Adam se na ní usmíval
jako sousedovic kluk,

když mu Alba dávala
papírový model Boeingu.

3.

K výročí
(zdá se, že šestému)
Adam Albě daroval albánský pas.
Sto tisíc euro,
a teď jsou z nich Mirdžim s Mirdžetou.
Sedí u jezera
a rybaří
s udicí bez háčku
bezpečnou pro ryby.
Lala čeká dlouho.
Lala umírá. Zimou.
Strážce umrzá na stráži.

Děvčata u moře

1.

(Natalja)

Mé město oslovují ženským jménem.
Slyší na něj.
Líčí si oči a rty.
Nakukuje do puklého zrcátka.
V něm chlapec s dlouhými řasami
líbá nejprve ženu bílou.
A potom ženu černou.
Zakrývám zrcadlo dlaní –
není v něm na co koukat.
Přijed'.
Privítáme spolu
sucha i bouře.

2.

(Marie)

Když zaměníš písmena
v názvu města
vznikne mé jméno.
Piju své černé štěstí
malými šálky.
Vydrží mi 20 minut.
Nad mořem se zvedají plachty.
Chlapec s dlouhými řasami
na ně hledí
skrz porcelánové ouško
malého šálku.
Žena bílá a žena černá
mu kladou dlaně na ramena.
Čekám na tebe.
Přijed'.
Privítáme spolu příštích
20 minut.

3.

(Olena)

Nikdy se nedozvím jméno toho města.
Počmárám ho tmavě modrou.
Nepiš sem,
neolizuj obálky
jak rány.
Mraky navždy strnuly nad horou.
Žena bílá a žena černá
jim nestačí.
Čekám na tebe.
Přijed'.
Všichni jsou pryč.
Nepřivítáme nikoho.
Jenom tu spolu budem.

4.

Mořská liška
se zavrtává do jílu a písku
a nic neříká
mořské vráně.

Za moravským vínem

1

Průzračná karafa.
Odšpuntováváš ji tak,
jako bys to dělal celý život.
Žádné úsilí,
korek na bílé látce ubrusu,
první sladký hlt.
A je jedno,
že jsi musel čekat
do podzimu,
nyní můžeš pít,
jako jsi doma pil vodu.
Kdosi podobný
králi Václavovi
zamlada,
ti klade chladnou dlaň na rameno:
– Kam ten spěch, pane,
to je burčák,
a je ho dost na celý život.

2

V noci na Silvestra
jsi zůstal doma.
Chtěl jsi
umýt nohy tomu,
kdo přijde zdaleka
a ochránit jeho hrdlo
před rybí kůstkou.
Volali přátelé;
viděl jsi jejich stíny v oknech

sousedních domů.
Prach na láhvi
Müller-Thurgau ročník 97
se ještě nikdo neodvážil
utřít.
Začínal nový rok
a prorokoval cestu na sever
pro jediný
sladký
hlt.

Munch

1

Je bojácnější než já.
Chvěje se, i když přykryji
stránku rukou – a nevidím ji.
Dlaně si schovává mezi kolena.
Kolena by také ráda schovala,
jenže neví jak.
Sedá si na krajíček postele,
připravená každou chvíli vyskočit
a utéct.
Pokouším se s ní mluvit.
Říkám, že všichni, kdo utíkají, sní,
že budou zastaveni.
Ale že každé zastavení
musí nejprve dozrát.
A ona se rozhlíží, protože zjišťuje,
že její bílá prostěradla
zezelenala.

2

Most unese jenom čtyři osoby.
Ty čtyři budou nutně ženami.
A jenom jedna z nich v rukavičkách.

3

Zeptat se na cokoli
těch, kdo procházejí kolem.
Mluví rychle,
neumí udělat pauzu.
A někdy jim v plicích
dochází vzduch.
Nedotknout se jejich těl,
a nahmatat vlastní klíční kosti.
Předstírat, že laskáš
a
vědět, že
skelnatíš,
stáváš se zrcadlem.
Ti, kdo do něj pohledí
(a nebo do tebe),
nepoznají sami sebe
a narazí – okřídlení –
v něj, na něj, proti němu.

4

Je čas rozbalit
černý kufr.
Cvaknu zámky.
Rozpůlím ho vedví
a napíšu:
„Pohleď, věci
které jsem tak dlouho shromažďovala,
ztrácejí chuť.
Zkus rozpoznat,
co
z toho haraburdí
se může hodit
na ulici Karla Johana.“

Rybaření

Leopoldé,
deště v tomhle městě
pomíjejí spolu
s touhami.
Vychází slunce,
vysychají cesty.
V korejských autech
se uzamykají současně
všechna čtvera dvířka.
Leopoldé,
dlaně každého z nich
se od dětství učily
uchopovat
všemožné
kulatosti –
míče,
jablka,
prsy.
Jejich jazyky
nehybně leží a
neznají slova.
Krátká a dlouhá.
Rty se lepí
a vlhké mlčení
váží stejně
jako tělo
vycvičené pro
milování
a těžkou fyzickou práci.
A jenom
u výjezdu z města
rozdupaná láhev
od minerálky
(perlivá, neperlivá?)
připomene, že každý
z nich má hlas.
Leopoldé,
stromy už začínají zelenat,
ryby mlčí,
protože k nim
nikdo nepromlouvá.

Bratři

Počátek minulého století
byl bohatý na bratrské svazky.
Bratři Čerepanovovi vynalezli
lokomotivu.
Představuji si dva mladíky s bradkami
jako u Volodymyra Vynnyčenko,
jak čtyřručně kreslí.
A mně ten obrázek připomíná
Miróa,
kdyby maloval černobílé obrazy.
Na ulici je noc.
Řvou tam kocouři a opilá děvčata.
Bratři Čerepanovovi je neslyší –
hryžou své tužky
a malují šroubky.
K ránu se jim to začíná líbit,
chápu:
ta potvora se přece jen pohne.
Zahazují tužky,
objímají se,
nalévají jeden druhému
po sklence vodky,
kopou tu vodku do sebe
a zase se objímají.
Je jim jedno, jak na ně hledí
ze stěn
jejich
dlouhovousí dědové.
„Z toho by byl skvělý film,“ –
říkají si bratři Lumierové
a vynalézají kameru.

* * *

A mé srdce je
co se tebe týče klidné
jako pendlovky,
ve kterých se zastavilo
ozubené kolečko.

Bude klidné po celou zimu –
tvé rty
neokorají,
neoschnou,
nepopraskají.
Budeš se usmívat
trochu nakřivo,
budeš pít
vodu bez bublinek
a bylinkový čaj.
Budeš sledovat znaky
a nechávat
pěší projít
po zebrách.
Nevyjdeš ven
bez

čepice, šály, rukavic.
Nesníš nic
slaného, mastného, ostrého.
Nevrátíš se domů
nad ránem, opilý, s hosty.
Budeš žulový.
Budeš bílý.
Jednoduše
budeš.

Mé kolečko se potáhne
pavučinami a prachem
Možná dokonce zrezne.
Ale dřív nebo později
přijde čas
jej natáhnout,
spustit,
zrychlit.

Nostalgie

Kalypsó měla velkou nohu.
Kdyby měla hledat boty
dnes,
v moderních obuvnictvích,
rudla by
pokaždé,
kdy by říkala:
– A nemáte stejné
akorát čtyřicet trojku?

Ale tenkrát, kdy Odysseus
ještě tesknil za Ithakou,
chodívala bosa.
Její paty kdoví proč nehrubly
a každý den,
kdy se vracívala od moře,
si Odysseus sedal k ní
a vybíral jí ostré mušle a kamínky
z chodidel.
Tváře měla suché
a jen tenoučká
červená cestička
z ložnice do kuchyně
svědčila o bolesti.

Kalipsó milovala pepř.
Sypala si černé a červené kuličky
do dlaně,
přidávala je
do každého jídla,
dokonce do sladkého.

A teprve,
když kladla před Odyssea
velký talíř,
tiskla se k němu tváří

a říkala: “Dobrou chuť“,
si uvědomovala,
že se Odysseus bojí všeho, co pálí.

Odysseus neměl nic,
co by mohl zapomenout u Kalypsó.
Kalypso neměla nic,
co by po něm mohla chtít zpátky.
Úklid trval
necelou hodinu.